

Veckans växt v. 11 2011

Rödklöver (*Trifolium pratense* L.)

I genomgången av de inhemska genresurserna har vi nu kommit till vår i särklass viktigaste vallbaljväxt, rödklävern. Arten förekommer i praktiskt taget hela landet med undantag för de nordligaste fjällen.

Rödklävern kan visa upp en stor variation utseendemässigt både vad gäller blommans storlek och färg, plantans höjd och växtsätt, förekomsten och utbredningen av en vit fläck på ovensidan av bladen, graden av hårlighet och många andra karaktärer. Ändå är det inte svårt att säkert känna igen arten på dess ljust till mörkrosa blomhuvud och de ofta ganska kraftiga plantorna. Kusinen skogsklävern (*Trifolium medium* L.) är kan vara förvillande lik men har ett tydligt glesare blomhuvud och, framför allt, ett litet skaft mellan huvudet och det översta bladet. Alltså: skogskläver har skaft, inte rödkläver!

Arten är korspollinerad och normalt så kallat diploid, dvs. har enkel genuppsättning med 14 kromosomer. Både naturligt, men också genom växtförädling, har det utvecklats tetraploida sorter som har den dubbla uppsättningen. Sådana mer storvuxna sorter har inneburit ett stort framsteg i vallproduktionen. Ett problem har dock varit att frösättningen kan vara något sämre. Rödklävern är helt beroende av bin och humlor för sin pollinering, och särskilt i tetraploida sorter, som har större blommor och längre kalkar, är humlorna med sina längre tungor helt nödvändiga. Många vilda humlearter är långtungade och därför skulle alla åtgärder i landskapet som gynnar dem också befrämja en bättre frö- och fruktsättning.

Rödklävern har varit i odling mycket länge: först som enbart vildform, men allteftersom våra förfäder fortsatte med slätter till hö skedde en långsam anpassning till nya växtbetingelser och konkurrensförhållanden. Tidigare generationers bönder har också helt säkert valt ut bättre plantor som de har hittat och låtit dem fröa av sig på lämpliga platser. Det tidiga sortmaterialet grundades på urval av bra plantor som man hittade i lokala populationer, och de fick utgöra grunden i en ny "stam". Efter ett antal års odling fick man göra nya urval i "lokalstammen" eftersom inkorsning av utifrån kommande pollen gjorde att genuppsättningen i populationen förändrades. Och så höll det på. 'Bjurseleklöver' är en gammal stam eller närmast lantsort från Västerbotten som användes mycket länge, ända in i modern tid. Benämningen tidig, medelsen och sen rödkläver har med sortens utvecklingsrytm att göra och något att ta hänsyn till beroende på var i landet man är odlare.

Läs gärna mer på [Svensk raps](#) fylliga hemsida om den svenska fröproduktionen av rödklöver. Där kan man också läsa om betydelsen av bin och humlor för [pollinering](#) – om man inte visste tidigare!

Text: Jens Weibull